

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. KOVO 1 D. NUTARIMO NR. 149 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS  
MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO**

**DERINIMO PAŽYMA**

Ministerijos, Vyriausybės įstaigos ir kt. organizacijos	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas, nepriimtas ir iš dalies nepriimtas pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos kolegijų direktorių konferencijos 2023-06-23 d. raštas Nr. Nr. 1-40	<p>Siūlo šiuos pakeitimus siekiant platesnio socialinės dimensijos modelio taikymo Valstybės remiamų paskolų (toliau – paskolų) studentams sistemoje:</p> <p>* manome, kad reikėtų paskolų sistemą padaryti lankstesnę studentams ir sudaryti galimybes prašyti studijų paskolos ir ją gauti ne tik turint galimybę rudens semestre ją apmokėti už visus studijų metus, tačiau ir pavasario semestre. Deja, šiuo metu tokios galimybės – nėra, nes Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimu Nr. 149 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1446 redakcija) patvirtintame „Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos apraše“ (toliau – Aprašas) 4.1. nurodoma, kad paskola studijų kainai sumokėti <i>suma per vienus studijų metus negali viršyti studento už einamuosius studijų metus mokamos studijų kainos ar jos dalies. <u>Pavasario semestrą teikiamos paskolos dydis negali būti didesnis nei pavasario semestrą mokamos studijų kainos dalis.</u></i> Siūlome atsisakyti šiuo metu taikomo perteklinio ribojimo išbraukiant antrą (pabrauktą) sakinį, dėl studento galimo finansinės situacijos neapibrėžto rudens semestre, kada studentas nežino ar jis gali sumokėti už studijas ar pavasario semestre. Studentas prisiima rizika imti studijų paskolą, tačiau, jei jo finansinė situacija yra neapibrėžta (arba ji kardinaliai pasikeičia) ir jis nenorėdamas didinti „paskolos kupros“ pasiryžta neimti metinės studijų kainos paskolos rudens semestre, o jo situacija semestro eigoje pasikeičia – jis negali pasiimti studijų paskolos pavasario semestre už visus metus, todėl yra didelė tikimybė, kad jis nutrauks studijas negalėdamas už jas susimokėti.</p>	<p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimu Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Aprašas) 28 punkte nurodoma, kad <i>paskolos teikiamos kasmet, rudens ir pavasario semestrą. Vieno paskolų teikimo metu paskolos teikiamos tik vienoms studento studijoms.</i></p> <p>Valstybinis studijų fondas (toliau – Fondas) yra automatizavęs duomenų mainų procesą su Studentų registru. Fondas, gavęs studento prašymą dėl valstybės remiamos paskolos gavimo, jame duomenis <i>už studijas mokamą metinę ir rudens / pavasario semestro kainą</i> tikrina su esamais duomenimis Studentų registre. Į Studentų registrą mokslo ir studijų institucijos suveda duomenis apie studento mokamą studijų kainą ir kokia metinės studijų kainos dalis mokama rudens semestrą, o kokia dalis – pavasario semestrą. Jeigu mokslo ir studijų institucija Studentų registre pateikia duomenis, kad visa studento metinė studijų kaina yra mokama pavasario semestrą, t. y. rudens semestrą studento mokama kainos dalis yra lygi 0, o pavasario semestrą mokamos studijų kainos dalis yra lygi metinei studijų kainai, studentui, pateikusiam paskolos prašymą, bus suteikta atitinkamo dydžio paskola studijų kainai</p>

	<p>* palaikome ŠMSM iniciatyvą praplėsti paskolų skyrimo galimybes taip pat sudaryti kitas lankstesnes sąlygas jų grąžinimui, atidėjimui ar atleidimui nuo jų, tačiau rekomenduojame jas atitinkamai praplėsti:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- atleisti nuo paskolos gavėjus nuo pagal vieną pirmos pakopos studijų sutartį gautų paskolų studijų kainai sumokėti ir dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis ar jų dalies grąžinimo, jei paskolos gavėjas yra ar buvo ne tik Lietuvos Respublikos aukšto meistriškumo sportininkas, bet ir Lietuvą garsinantis pripažintas menininkas ar kultūros veikėjas, taip pat sudaryti galimybes studentams, kurie baigia studijas su pagyrimu arba papuola į valstybės prioritetinių studijų programų (specialybių) sąrašą būti atleistiems nuo prievolės grąžinti paskolą.</li> <li>- nors Nutarimo projekte suteiktos paskolos grąžinimo terminas yra prailginamas iki 24 mėn. po studijų baigimo, tačiau manome, kad reikėtų sudaryti galimybę paskolą grąžinti ją susiejant su fiksuotu realiu darbo užmokesčio dydžiu, nefiksuojant jo grąžinimo pradžios su studijų baigimo ar nutraukimo terminu. Tokiu būdu grąžinama paskola nebus papildoma finansinė našta asmeniui siekiančiam</li> </ul>	<p>apmokėti pavasario semestrą. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas neapriboja, kaip ir kada studentas moka mokslo įstaigai studijų kainą – tai yra mokslo įstaigos ir studento sutartinis abiejų šalių susitarimas, kas leidžia studentui ir mokslo įstaigai tarpusavyje susitarti ir paskirstyti visą ar dalį mokamą studijų kainos į mokėjimus dalimis rudens ir / ar pavasario semestrą. Taip pat studijų sutartis leidžia sutarties šalims susitarti ir pakeisti anksčiau sudarytos sutarties sąlygas, pvz., pakeisti anksčiau sutartus metinės kainos sumokėjimo dalis ir terminus.</p> <p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Pasiūlymo įgyvendinimas pareikalautų papildomų valstybės investicijų. Nepateiktas siūlymo pagrindimas ir papildomų lėšų poreikis, todėl nėra žinomas prognozuojamas asmenų, kuriems būtų taikomos siūlomos atleidimo nuo paskolos grąžinimo lengvatos, skaičius. Taip pat nėra aišku, kaip ir koku būdu galėtų būti įvertinta, ar asmuo yra Lietuvą garsinantis pripažintas menininkas ar kultūros veikėjas; nėra žinoma, kiek tokių asmenų šiuo metu studijuoja aukštosiose mokyklose, todėl šiuo metu negalima įvertinti papildomo finansinio poreikio tokiems pakeitimams atlikti.</p> <p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Pasiūlymo įgyvendinimas pareikalautų didelių valstybės investicijų, taip pat reikšmingai išaugtų einamieji paskolų administravimo ir priežiūros kaštai, nes iš esmės reikėtų keisti paskolų administravimo sistemą, nes prireiktų sukurti naują</p>
--	--	--

	<p>įsitvirtinti darbo rinkoje, kurti šeimą bei imti paskolą pirmo būsto įsigijimui.</p> <p>- Nutarimo projekto 75.1. p. pagal Aprašo 74.1 papunktyje nurodytą kriterijų atitinkantis paskolos gavėjas turėtų būti atleistas nuo paskolos grąžinimo, kai baigia</p>	<p>paskolų administravimo sistemą ir dar apie 20 metų palaikyti esamą administravimo sistemą, kol baigsis jau sudarytų paskolų sutarčių vykdymas. Faktinės informacijos apie asmens pajamas gavimas ir įvertinimas, užtikrinant, kad numatyta lengvata būtų naudojama sąžiningai, yra specifiskas. Tikslūs ir teisingi duomenys apie asmenų pajamas pateikiami mokesčių deklaracijose; deklaravimo procesas vyksta kartą per metus, todėl galimybės pasinaudoti lengvata tokiu atveju taip pat taptų ribotos, t. y. sprendimo priėmimo metu tokia lengvata gali būti tiesiog neaktuali. Dėl asmens pajamų atidėjus įmokų grąžinimą prastėtų paskolos grąžinimo laikotarpis, tad toks atidėjimas finansiškai asmeniui nebūtų naudingas, išaugtų jo kaštai, kadangi visą paskolos grąžinimo laikotarpį jam reiktų mokėti palūkanas. Apskritai siūlomų pakeitimų ekonominė nauda abejotina ir nėra pagrįsta faktiniais skaičiavimais.</p> <p>Pažymėtina, kad Nutarimo projektu siūlomas ir pakeitimas – paskolos grąžinimo atidėjimo galimybę susieti su gavėjo socialine parama. Šiuo metu paskolos grąžinimą galima atidėti 1 metų laikotarpiui, jei asmens pajamos per mėnesį vienam šeimos nariui buvo ne daugiau kaip 235,5 Eur. Siūlomas kriterijaus pakeitimas, tikėtina, būtų socialiai teisingesnis, susietas su asmens realiai įvertinta finansine situacija, praplėstų paskolas pasiėmusių asmenų ratą, kurie, susidūrę su finansiniais sunkumais ir laikinai negalintys mokėti paskolos grąžinio įmokų, galėtų pasinaudoti lengvata ir atidėti paskolos grąžinimą.</p> <p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Galiojančio valstybės remiamų</p>
--	--	--

	<p>studijas, tačiau atkreipiame dėmesį, kad jei šis asmuo bus nuolat atleidinėjimas nuo prievolės grąžinti paskolą tuomet, kai jis nutraukia studijas arba yra pašalinamas iš mokslo ir studijų institucijos – tokia padėtimi jis gali piktnaudžiauti ir paskolas imti nuolatinai su kiekvienomis studijomis.</p> <p>- atkreipiame dėmesį, kad paskolos Nutarimo projekte nurodytas Valstybės remiamos paskolos grąžinimo ribojimas iki asmeniui sueis 65 m. gali būti nesuderinamas su valstybine lygių galimybių politika, taip pat vis labiau įsigalinčiu mokymosi visą gyvenimą procesu, dėl kurio studentų amžius tampa vis labiau vyresnis, nes tai gali sudaryti kliūtis studijuoti aukštojoje mokykloje. Tokia situacija prieštarauja socialinės dimensijos tikslui susietam su vyresnio amžiaus studentų patekimu ir jų galimu sėkmingų studijų baigimu aukštajame moksle.</p>	<p>paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašo 74 punkte nustatyta, kad Paskolos gavėjas atleidžiamas nuo <u>pagal vieną studijų sutartį</u> gautų paskolų studijų kainai sumokėti ir dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis ar jų dalies grąžinimo.</p> <p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Galiojančio valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašas nustato, kad paskolos gavėjas paskolą grąžina ne vėliau kaip per 15 metų nuo paskolos grąžinimo pradžios, išskyrus atvejus, kai nurodytas terminas baigtusi paskolos gavėjui sulaukus daugiau nei 65 metų. Tokiu atveju paskolos grąžinimo grafikas sudaromas taip, kad paskola būtų baigta grąžinti ne vėliau nei paskolos gavėjui sueis 65 metai. Paskolos grąžinimo terminas neužkerta kelio vyresnio amžiaus asmenims siekti aukštojo mokslo, tačiau tai, kad paskola grąžinama iki asmeniui sueis 65 metai, užtikrina, kad asmuo baigtų grąžinti gautą paskolą iki sulauks 65 metų amžiaus. Asmuo, teikdamas prašymą paskolai, turi susipažinti su sąlygomis ir įsivertinti savo finansines ir kitas rizikas, siūlomo paskolos grąžinimo termino ir kitų sąlygų tinkamumą.</p>
--	---	--

<p>Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2023-06-20 d. raštas Nr. S2-1170</p>	<p>Įvertinę Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo projektą pritariame idėjai, kad aukštų tarptautinių laimėjimų pasiekę sportininkai būtų atleisti nuo paskolos studijoms apmokėjimo, tačiau manome, kad taikyti šią sistemą vien tik sportininkams nėra visiškai pagrįsta. Pvz. situacija, su kuria susiduria sportininkai, yra iš esmės identiška baleto artistų situacijai. Atitinkamai siūlytume svarstyti galimybę atleisti nuo paskolos studijoms apmokėjimo ir aukštų meninių rezultatų pasiekusius baleto artistus. Suprantame problematiką, kad, skirtingai nei sporto srityje, būtų neįmanoma nustatyti baigtinį renginių sąrašą, kuriuose dalyvavusius ar laimėjusius šokėjus galėtume laikyti pasiekusiais aukštų meninių rezultatų. Tačiau, kadangi tai, tikėtina, būtų vienetiniai atvejai, kiekvienu tokiu atveju individualų vertinimą galėtų atlikti Kultūros ministerijos profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba.</p>	<p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Pasiūlymo įgyvendinimas pareikalautų papildomų valstybės investicijų. Nepateiktas papildomų lėšų poreikis, nėra žinomas prognozuojamas asmenų, kuriems būtų taikomos siūlomos atleidimo nuo paskolos grąžinimo lengvatos, skaičius. Taigi, nors iš esmės galėtų būti pritarta tokiam siūlymui, tačiau šiuo metu negalima įvertinti papildomo finansinio poreikio tokiems pakeitimams atlikti, taip pat nėra aišku, iš kokių lėšų toks finansavimas galėtų būti vykdomas. Siūloma atleidimo nuo paskolų grąžinimo lengvata baleto artistams galėtų būti teikiama ateityje, išsamiai įvertinus poreikį, prognozuojant asmenų skaičių, lėšų kiekį ir nustatant finansavimo šaltinį.</p>
--	--	---

<p>Lietuvos studentų sąjungos 2023-06-23 d. raštas Nr. SR - 32/23</p>	<p>LSS pabrėžia būtinybę į paskolų modelį pažiūrėti plačiau ir ieškoti sisteminių pokyčių, kurie leistų atliepti studentų poreikį ir padaryti tai tvaria alternatyva studentams, kuriems reikia finansinės paramos. Norint to pasiekti, LSS siūlo peržiūrėti grąžinimo momento mechanizmą, siejant jį ne su studijų pabaigos data, o su studento darbo užmokesčiu. Tokiu būdu būtų sukuriama saugesnės sąlygos studentui, kada po studijų būtų galima orientuotis į įsitvirtinimą darbo rinkoje, o ne į finansinius išsipareigojimus, likusius nuo studijų. Tą patvirtina ir LSS vykdytas tyrimas, kuriame nurodoma, jog ketvirtadalis apklaustų studentų pasinaudotų paskolų galimybe, jei modelis būtų susietas būtent su pajamomis.</p> <p>Taip pat, LSS atkreipia dėmesį, jog turėtų būti sudaromos sąlygos studentams paskolas pasiimti ir pavasario semestre metinei studijų kainai. Šiuo metu projekte nurodoma, jog pavasario semestrą teikiamos paskolos dydis negali viršyti pavasario semestro mokamos studijų kainos dydžiui. Studentas, neįvertinęs savo finansinės padėties arba turėdamas ribotas galimybes rudens semestre, nebūtinai gali pasiimti paskolą visiems metams, todėl atėjus pavasario semestru studentas nebūtinai bus finansiškai stabilioje situacijoje, kas gali lemti ir studijų nutraukimą. Sudarant galimybę studijų paskolą pasiimti dviem semestrams tiek rudens, tiek pavasario semestre leistų studentams tinkamiau įvertinti savo finansines galimybes ir užtikrinčiau planuoti savo studijas tokiu būdu sumažinant nubyrėjimą dėl studijų kainos.</p>	<p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Žr. atsakymą į Lietuvos kolegijų direktorių konferencijos pateiktą analogišką siūlymą.</p> <p><b>NEATSIŽVELGTA.</b> Žr. atsakymą į Lietuvos kolegijų direktorių konferencijos pateiktą analogišką siūlymą.</p>
---	--	---